

Themadossier

Mariene en kustbiodiversiteit

1) Wat is mariene en kustbiodiversiteit?

De blauwe planeet heeft haar naam niet gestolen: 70% van het aardoppervlak is bedekt met oceanen. Deze waterwereld omvat een fabelachtige mariene en kustbiodiversiteit: een buitengewone soortenrijkdom en een groot aantal diverse habitats als zeegrasvelden, koraalriffen, zandige bodems, mangrovegebieden, estuaria...

Het belang van het leven in kust en zee is niet te onderschatten. In de eerste plaats als zuurstofproducent: een derde van de zuurstof die wij inademen is afkomstig van fytoplankton, kleine fotosynthetische mariene organismen. Daarnaast heeft de mariene biodiversiteit een vaste plaats op het menu van zo'n 2,6 miljard mensen op aarde. Gemiddeld 20% van onze eiwitopname is afkomstig uit de zee. Tenslotte absorberen de oceanen een groot deel van de CO₂ die wij uitstoten, en spelen op die manier een cruciale rol bij de regulering van het klimaat.

2) Wat is het probleem?

Het marien milieu is een erg robuust systeem, dat zich snel weet te herstellen na kleine verstoringen. Toch komt het nu steeds meer onder druk te staan, door een combinatie van verschillende bedreigingen: vervuiling en eutrofiëring, overbevissing en schadelijke vistechnieken, veranderingen van het habitat, invasieve soorten en klimaatverandering.

Daarbij wordt overbevissing wereldwijd aanzien als de grootste bedreiging voor het leven in zee: bijna 70% van de visbestanden op aarde zijn beschadigd of uitgeput door overmatige vangst. Ook de klimaatverandering heeft een steeds grotere impact; zo is bijvoorbeeld meer dan 2/3de van de koraalriffen wereldwijd ernstig beschadigd of bedreigd door de hogere watertemperatuur en de verzuring van het zeewater door de verhoogde CO₂-concentratie.

3) Wat wil de COP bereiken?

In het Verdrag inzake biologische diversiteit zit een lopend maatregelenprogramma rond mariene en kustbiodiversiteit vervat, met verschillende luiken: een geïntegreerd beheer, het aanduiden van mariene beschermde gebieden, promotie van duurzame visserij, promotie van maricultuur (teelt van mariene organismen voor consumptie), invasieve soorten...

Uit een evaluatie blijkt echter dat de vooropgestelde doelstellingen niet werden gehaald: er is nog steeds een sterke achteruitgang van het mariene milieu, en de activiteiten die plaatsvinden op zee worden niet voldoende gereguleerd. Het bestaande werkprogramma is daarom aan vernieuwing toe, met de nadruk op een meer efficiënte uitvoering van een geïntegreerd beheer van de mariene en kustbiodiversiteit.

Daarnaast krijgt het dossier tijdens de COP 10 een nieuw luik: een inventaris van de belangrijkste te beschermen mariene gebieden in internationale wateren. Heel wat staten richten al mariene beschermde gebieden op in eigen wateren. Zo heeft ook België bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden voor haar kust. Maar op volle zee is er op dit moment geen beschermingsinstrument om de - nog te weinig gekende - biodiversiteit in stand te houden.

Een derde belangrijk luik is het strategisch plan. Dat bestaat uit 20 verschillende doelstellingen, met ook een aantal belangrijke mariene targets. Ook deze zijn het onderwerp van onderhandelingen op de COP 10. Agendapunten zijn onder andere het beschermingsbeleid, de efficiënte uitvoering van het beleid en een meer duurzame visserij.

4) En in België?

Het belang van de mariene en kustbiodiversiteit is niet te ontkennen, ook voor België. Naast de hierboven aangehaalde ecosystemendiensten als zuurstofproductie, voedselvoorziening en klimaatregulatie, is de zee voor vele kuststaten, inclusief voor België, van belang voor de economie.

Visserij, toerisme, zandwinning, maricultuur (het kweken van mariene soorten), windmolenparken: voor onze kust zoemt het van activiteit. Stuk voor stuk hebben deze activiteiten echter een (meestal negatieve) impact op de biodiversiteit, maar zijn ze cruciaal voor de lokale en nationale economie. Bij de onderhandelingen rond mariene en kustbiodiversiteit moeten beide dus in rekening worden gebracht.

De Noordzee is niet alleen voor België een zeer belangrijke visgrond: 5% van de totale visvangst wereldwijd wordt hier gevangen. De industriële visserij heeft echter een sterke impact op het visbestand in onze Noordzee, doordat ze over het algemeen weinig duurzame methoden hanteert. De ongewenste bijvangsten lopen op tot 80% van de totale vangst, en de geviseerde soorten kunnen zichzelf niet meer in stand houden. Visstocks zoals tegenwoordig vooral de kabeljauw, en in zekere mate ook de tong en schol, verminderen dramatisch, en ook de fysieke grootte van de vissen is sterk afgenomen.

